

Posudek oponenta práce

POLÁKOVÁ, Lucie. *Stigmatizace osob s duševním onemocněním v pracovním životě*. Praha, 2024. 59 s., 2 přílohy. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra andragogiky a personálního řízení. Vedoucí práce: doc. PhDr. Tibor Vojtko, Ph.D.

1. Obsah a struktura práce

Práce zaměřená na možnosti uplatnění osob s duševním onemocněním v pracovním životě je aktuální a je v souladu s odborným zaměřením katedry. Cíl práce je vymezen široce jako identifikace příčin, projevů, důsledků a možností redukce stigmatizace osob s duševním onemocněním při hledání práce, při nástupu do zaměstnání, v průběhu i na konci pracovní kariéry. První kapitola je věnována tématu duševního onemocnění, kde je pojednáno o normalitě, historickém vývoji chápání duševní nemoci a uvedena je klasifikace duševních poruch. Ve druhé kapitole je pozornost zaměřena na klíčové téma stigmatizace osob s duševním onemocněním. Je také delší a týká se nejenom stigmatizace obecně, ale zejména ve vztahu k pracovnímu životu, jak to bylo nahlíženo v minulosti a jak je to v současnosti. Otázka redukce, omezování stigmatizace je obsažena ve třetí kapitole. Poukázáno je na právní normy a činnost neziskových organizací v tomto ohledu. Charakteristika realizovaného empirického šetření a prezentace výsledků je obsažena ve čtvrté kapitole. V empirickém šetření autorka uplatnila kvalitativní přístup, přičemž data byla získána polostrukturovanými rozhovory. Práce obsahuje dvě přílohy. Je to schéma rozhovoru a vzor informovaného souhlasu. Jejich zařazení je smysluplné. Rozsah odpovídá požadavkům kladeným na tento typ prací. Struktura textu je logická. Celkem rovnoměrně je zastoupení teoreticky a empiricky zaměřených kapitol.

2. Odborná úroveň

Studentka se věnovala složitému tématu, které si bezesporu zasluhuje pozornost. V teoreticky zaměřených kapitolách jsou základní aspekty celkem přehledně nastíněny. Platí to zejména o druhé kapitole přibližující problémy se zaměstnáním a pracovním uplatněním osob s duševním onemocněním. Na druhou stranu v třetí kapitole je pohled na možnosti snižování stigmatizace poněkud jednostranný. Je vyjádřen jen cestou právních norem a činnosti neziskových organizací, které se v tom angažují. Není zde zamyšlení nad tím, co by mohlo pomoci v každodenních interpersonálních interakcích, v běžných životních situacích. Pokud se na kapitoly zaměřené teoreticky podíváme prizmatem široce vymezeného cíle práce, pak nelze konstatovat, že by pokrývalo celou problematikou. Spíše je možné je akceptovat jako východisko koncipování empirického šetření. Realizované empirické šetření se soustředilo na zjišťování zkušeností osob s duševním onemocněním v procesu vzdělávání a v kontextu práce. Čili ve vztahu k šetření je patrné zúžení cíle a myslím si, že i cíl práce jako celku by měl být zúžen. Splnění i úžeji formulovaného cíle je i tak obtížné na základě několika rozhovorů. Věc je navíc komplikována poněkud nesourodým složením osob, které byly dotazovány. Lišili se věkem, délkou pracovní kariéry, dobou, kdy propuklo duševní onemocnění. Vzhledem k tomu se mi počet šest participantů jeví jako nízký. Zároveň rozumím, že získávání osob k účasti na šetření bylo jistě nelehké. Metoda šetření je uvedena detailně. Jsou přiblíženy otázky interview, průběh získávání dat a jsou stručně charakterizovány jednotliví participanté. Jejich označení jako výzkumná skupina není však přiléhavé. Stačilo použít právě termín participanté. Autorka správně neopomíná ani etické aspekty studie. Co však není zcela jasné, je způsob, jak byla data zpracovávána. Explicitně se to neuvádí, jen v náznacích. Snad se pracovalo s jedním nebo více typy kódování. Výsledky jsou řazeny podle fází zapojení do vzdělávacího, či pracovního procesu. Vzhledem k různorodosti participantů se mi to nejeví jako vhodné. Přikláněl bych se osobně spíše k prezentaci zjištění v podobě případových studií šesti osob s následnou snahou hledat

spojitosti mezi nimi. Celkově prezentace zjištění působí povrchní. Co se týče diskuse, není jako samostatná zařazena a ve vlastním smyslu absentuje. V dané části jsou spíše ještě doplňovány některé výsledky a rekapitulovány zjištění. Absentuje komparace výsledků se zjištěními jiných výzkumů. To obvykle bývá náplní diskuse. Pokud v Česku tyto výzkumy nejsou, pak je třeba hledat zahraniční.

3. Práce s literaturou

Seznam použitých zdrojů je na s. 55–59. Rozsahem je přiměřený. Obsahují domácí i zahraniční zdroje, které tematicky odpovídají studované oblasti. Nejvhodnější však v soupisu citací není formátování textu do bloku, které vede k velkým mezerám mezi slovy. Pokud jde o způsob citování, velmi často jsou odkazy uváděny na konci odstavců, nikoli v místě začátku parafráze, což by bylo přiměřenější. Na některých místech autorka píše o výsledcích realizovaných výzkumů, avšak pouze obecně. Bylo by lepší doplnit tuto informaci konkrétními odkazy na studie.

4. Grafické zpracování

Grafická podoba textu, co se týče úpravy stránek, je přehledná. Práce neobsahuje tabulky, grafy ani obrázky.

5. Jazyková úroveň

Co se týče jazykové úrovně, shledávám v práci řadu nedostatků. Vyskytují se gramatické a pravopisné chyby. V celém textu je nesprávně psáno slovo vyplývá (i místo y, tedy vyplývá, s. 11–12, 23, 27, 35, 42). Často je psáno malým písmem česká republika (např. s. 25) a naopak zase Anglické (místo anglické) společnosti (s. 26). Korektura textu tedy nebyla důsledně provedena. Projevilo se to místy i vynecháváním slov.

6. Podněty k rozpravě

1. Byl výběr právě šesti participantů předem promyšlen a z čeho se zde vycházelo, resp. co se zde zohledňovalo?
2. Fungovala jako inspirace pro zpracování dat metoda zakotvené teorie? Plánovalo se explicitně její uplatnění?

7. Závěrečné hodnocení práce

Zvolené téma předložené práce se týká složité problematiky možností osob s duševním onemocněním uplatnit se ve sféře práce. Na bakalářské úrovni si vyžaduje jistou dávku odvahy se jí zabývat. Tím spíš, že je to spojeno s realizací empirického šetření. Bezespору je to téma relevantní. Uplatnění kvalitativního přístupu je v daném případě opodstatněné, ale má také řadu úskalí. Studentka se snažila s nimi vypořádat a dospěla k některým zajímavým dílčím zjištěním. Na druhou stranu, nepovedlo se jí dospět ke komplexnějšímu pohledu a naplnit až příliš ambiciózně formulované cíle. Domnívám se, že to vyplynulo zčásti z toho, že nebylo zcela jasné, jak data zpracovávat a k čemu směřovat. Kvalitu práce snižují i formální nedostatky. Nelze proto konstatovat, že práce bez výhrad odpovídá požadavkům kladeným na tento typ kvalifikačních prací. Má však potenciál k dosažení této úrovně po dopracování. Předloženou bakalářskou práci nedoporučuji k obhajobě, navrhuji klasifikaci neprospěla.